

Европейски съюз
Регионална политика

рапорогата

inforegio

36

зима 2010-2011 г.

Осигуряване на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж

Пет доклад за икономическо, социално и
териториално сближаване

bg

УВОДНА СТАТИЯ

3

ОБЩ ПРЕГЛЕД

Кохезионната политика укрепва стратегията Европа 2020

4-13

ИНТЕРВЮ

Йоханес Хан, Европейски комисар по регионална политика

14-15

РАЗВИТИЕ ЗА ВСИЧКИ

Кохезионната политика инвестира във всички региони

16-17

СЛАБО ОБЛАГОДЕТЕЛСТВАНИ РЕГИОНИ

Укрепване на икономическия баланс

18-19

ПРЕОСМИСЛЯНЕ НА УПРАВЛЕНИЕТО

Свеждане на кохезионната политика до нивото на европейските граждани

20-21

ОТВЪД БВП

Измерване на постигнатия напредък

22-23

ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА КОХЕЗИОННАТА ПОЛИТИКА

Убедителни доказателства за положителни резултати

24-25

ПОГЛЕД ОТВЪН

Пребен Грегерсен – Председател на Датския мониторингов комитет на структурните фондове
Филип Маккан – Специален съветник на еврокомисаря по регионална политика

26-27

ИЗГОТВЯНЕ НА ДОКЛАДА

Съставяне на Петия доклад за сближаване

28

СЛЕДВАЩИ СЪТЪПКИ

Обществено допитване относно Петия доклад за сближаването

29

ЗАД КУЛИСИТЕ

Проверете познанията си – отговорете на въпросите за сближаването

30

КАЛЕНДАР НА СЪБИТИЯТА

31

ИЗКАЖЕТЕ МНЕНИЕТО СИ

32

Петият доклад за икономическо, социално и териториално сближаване предоставя уникален поглед върху регионалното развитие на Европа. Докладът определя позицията ни спрямо споделените ни цели и предоставя стабилна, широка аналитична основа за кохезионната политика след 2013 г.

Първият доклад за сближаване е публикуван през 1996 г., като оттогава този ключов доклад показва все по-голямото си политическо значение и по-тесни връзки с цялостните стратегии на Европа. Петият доклад подчертава ключовата роля на регионите в стратегията Европа 2020 и определя сериозните, но преодолими, предизвикателства пред Европа.

Този доклад се основава върху постигнатото в много други документи, включително Доклада Щиглиц — Сен — Фитуси и Съобщението на Комисията „Отвъд БВП - Измерване на напредъка в свят на промени“. В резултат на това настоящият доклад включва нови и по-добри мерки за напредък, както и няколко такива, които никога досега не са били очертавани на регионално равнище. Те варират от новия индекс на регионална конкурентоспособност до мерки за здравеопазването, благоденствието, бедността и изменението на климата.

Настоящият доклад за сближаване включва за първи път над сто карти, за да подчертае териториалното многообразие на Европейския съюз и териториалното измерение на развитието. Това представлява съществена стъпка напред за анализа на европейските региони. Освен това, цялата информация, използвана в картите, вече може да бъде изтеглена само с едно кликане.

С настоящия доклад ние подготвяме пътя към по-ефективна кохезионна политика. Широкият кръг от включените в доклада показатели ще помогне на регионите и държавите-членки да се съсредоточат върху основните приоритети в новите си програми.

Приятно четене!

Дирк Анер

Генерален директор, Европейска комисия
Генерална дирекция „Регионална политика“

КОХЕЗИОННАТА ПОЛИТИКА УКРЕПВА СТРАТЕГИЯТА ЕВРОПА 2020

Благодарение на Стратегията Европа 2020 ЕС вече разполага с дългосрочна визия за своята социално-ориентирана пазарна икономика. Приета през м. юни 2010 г., стратегията цели да даде тласък на успешното излизане на Европа от икономическата криза през следващото десетилетие, като същевременно гарантира, че държавите-членки ще поемат по пътя на устойчивото развитие като условие за благоденствие и социален напредък в бъдеще.

Кохезионната политика ще играе ключова роля и ще има съществен принос към постигането на всеки от трите заложи в стратегията приоритети – интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.

Безпрецедентната глобална икономическа криза, която започна през 2008 г., заличи съществена част от напредъка, постигнат от Европа през последното десетилетие и се отрази сериозно на работните места и растежа. Поставяйки акцент върху предприемането на колективни действия на равнище ЕС, Стратегия Европа 2020 почива върху три взаимно-укрепващи се приоритета за растеж.

Стратегия Европа 2020: трите приоритета

Интелигентният растеж е свързан с развитието на икономика, основаваща се на знанието и иновациите.

Приобщаващият растеж създава високи нива на трудова заетост и териториална кохезия.

Устойчивият растеж стимулира по-ефективната по отношение на разходването на ресурси, екологосъобразна и конкурентна икономика.

Цели на растежа

Стратегията задава пет ключови цели, които държавите-членки е необходимо да адаптират към националните условия в отделните страни, с оглед да бъдат зачетени различните им начални позиции. Тези цели гарантират, че до 2020 г.:

Пет ключови цели:

- Равнището на трудова заетост на жените и мъжете във възрастовата група от 20 до 64 години ще се повиши до 75 %;
- Публичните и частните инвестиции в сектора на развойната и научноизследователската дейност ще съставляват 3 % от БВП на ЕС;
- Емисиите на парникови газове ще бъдат намалени с 20 % в сравнение с нивата им от 90-те години, делът на енергията от възобновяеми енергийни източници ще достигне 20 % и енергийната ефективност също ще се повиши с 20 %;
- Делът на преждевременно напускащите училище следва да бъде под 10 %. Делът на хората във възрастовата група от 30 до 34 години, които са завършили висше образование или са придобили еквивалентна образователна степен, следва да достигне не по-малко от 40 %.
- Петата и последна цел е премахване на риска от бедност и изключване по отношение на не по-малко от 20 милиона хора.

Постигането на тези цели изисква предприемането на съгласувани действия на европейско, национално, регионално и местно равнище. Например, държавите-членки, в партньорство с регионални и местни участници в процеса, ще изпълняват Национални програми за реформи, които определят средствата за постигане на приоритетите и целите, заложи в Стратегия Европа 2020. Европейската комисия също подкрепя постигането на тези приоритети и цели чрез седем водещи инициативи, които ще бъдат приети през пролетта на 2011 г.

Белгия, Антверпен, Трудова заетост за имигранти: Телецентър

Стратегията Европа 2020: седем водещи инициативи

- **Обединение за иновации:** съсредоточаване върху политиката за научноизследователска и развойна дейност и иновации, като същевременно бъде преодоляно разминаването между постиженията на науката и пазара, за да се превърнат иновациите в продукти.
- **Младеш в движение:** повишаване на качеството и притегателната сила в международен план на европейската система за висше образование посредством насърчаване на мобилността на студентите и младите професионалисти.
- **Програма относно цифровите технологии в Европа:** постигане на устойчива икономика и социални ползи от цифров единен пазар, основан на високоскоростен интернет.
- **Ефикасно използване на ресурсите в Европа:** подпомагане прехода към по-ефикасно използване на ресурсите и към нисковъглеродна икономика.
- **Промислена политика за Европа:** подпомагане на промишлената база на ЕС да бъде по-конкурентоспособна в световен план след кризата, насърчаване на предприемаческия дух и развиване на нови умения.
- **Програма за нови умения и работни места:** създаване на условия за модернизиране на работните пазари с цел повишаване на нивата на трудова заетост и гарантиране на устойчивостта на социалните модели.
- **Европейска платформа за борба с бедността:** гарантиране на икономическо, социално и териториално сближаване посредством подпомагане на бедните и намиращите се в състояние на социално изключване, като им се предостави възможност да участват активно в обществото.

Взаимна изгода: кохезионната политика и Стратегия Европа 2020

Очевидно е, че водената кохезионна политика, включително програмата за настоящия период 2007–2013 г., се финансира чрез набор от инструменти, чието ползване цели постигането на заложените на най-високо ниво, общи цели на политиките на ЕС, сред които и Стратегия Европа 2020. Отбелязвайки че стратегията дефинира ясен набор от общи приоритети и очертава ясна рамка за идентифициране на приоритетите по отношение на финансирането, представеният Пети кохезионен доклад подчертава важноста на това кохезионната политика да задава ясни приоритети с цел постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. Приоритетите следва да поставят основен акцент върху: предоставяне на подкрепа за стартиране на нов бизнес, иновациите, намаляване на емисиите, подобряване на качеството на околната среда, модернизацията на университетите, енергоспестяването, развитието на енергийния сектор, транспортните и телекомуникационните мрежи от общ интерес за ЕС, инвестициите в изследователска инфраструктура, развитието на човешкия капитал и активното приобщаване като средство за борба с бедността.

Категоричната обвързаност между кохезионната политика и Стратегия 2020 предоставя реална възможност за продължаване на подкрепата, която се предоставя за по-слабо развитите региони на ЕС, като стимул за догонващото им развитие. Същевременно тя би могла да доразвие кохезионната политика и да я превърне във важен фактор за растежа на целия ЕС.

Ученици се забавляват с игра, изпитваща познанията им по география на ЕС

Интелигентен растеж

Кохезионната политика има съществен принос към постигането на всяка от целите, заложили в Стратегия Европа 2020 цели – интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж и в рамките на настоящия период (2007–2013 г.). По отношение на интелигентния растеж, например, инвестициите в подкрепа на предприемачеството и иновациите – най-масштабната сфера на инвестиции в повечето региони – възлизат на 80 милиарда €. Това представлява ръст от 100 % в сравнение с предходния период (2000–2006 г.) и включва пряка безвъзмездна финансова помощ за инвестиции и развойна и изследователска дейност, но също така във все по-голяма степен нефинансова помощ под формата на мрежи за контакти и системи за иновации, бизнес консултации и инкубатори. Все по-активно се ползват и финансови инструменти, които не предвиждат предоставянето на безвъзмездна финансова помощ, например, рисков капитал и заемни фондове, които улесняват достъпа на МСП до капитал, като същевременно свеждат до минимум разходите и създават устойчиви дългосрочни механизми за финансиране.

Оценките на периода 2000–2006 г. извадиха на преден план някои интересни факти относно въздействието на кохезионната политика върху интелигентния растеж. Съгласно някои прогнози, получените подкрепа проекти са създали не по-малко от един милион работни места, пряка финансова помощ е предоставена на приблизително 230 000 предприятия (основно МСП), а други 1,7 предприятия (отново предимно МСП) са получили консултации, експертна помощ и подкрепа чрез включването им в мрежи за контакти.

Двигател за повишаване на конкурентоспособността на автомобилната индустрия

Фламандският център за компетенции DRIVE, получил подкрепа от фламандското правителство и Европейския фонд за регионално развитие, насърчава иновациите и сътрудничеството между компаниите от сектора на автомобилостроенето. Той иницира, управлява и осъществява дейност в качеството си на партньор в областта на компетенциите и знанието по проекти, които се изпълняват в полза на и в сътрудничество с индустрията при отчитане на нейните нужди.

Периодът 2000–2006 г. също така показва, че повечето региони успешно инвестират в бъдещето, съсредоточавайки своите усилия върху иновациите, капацитета на МСП да внедряват и ползват нови технологии, укрепване на клъстерите, интернационализацията и създаването на нови работни места. Европейският социален фонд също има съществен принос, като 75 % от общия му бюджет през периода 2000–2006 г. е заделен за политики за изграждането на активен пазар на труда, приспособимост, обучение през целия живот и информационно общество. Резултатите са очевидни през настоящия програмен период, като към края на 2009 г. държавите-членки отчитат създаването на 25 000 работни места въпреки глобалната икономическа криза.

Едно неотдавна направено проучване на показателите на въздействието на кохезионната политика през периода 2007–2013 г. прави извод, че тя укрепва политиката в областта на изследванията и развитието на територията на целия ЕС не единствено във финансов аспект – който, разбира се, е важен – но и чрез стимулите, които предоставя за формулиране на по-добре вътрешно структурирани стратегии на регионално равнище, които отчитат

Център за знания, умения и образования за фламандската авиационна индустрия (Vlaams Luchtvaartopleidingscentrum, VL0C)

специфичните местни условия и потребностите на бизнеса. Важността на регионалното измерение на политиките за иновации през последните години също нараства благодарение на подкрепата по линия на Европейския фонд за регионално развитие. Докато по-напредналите държави-членки разходват по-значителни средства за иновации и извличат значителни ползи от тези инвестиции по отношение на мултиплицирания им ефект върху частните инвестиции, регионите по цел Сближаване в момента създават подходящи рамкови условия за иновации посредством изграждането на институционален капацитет и предоставяне на подкрепа за развитието на човешките ресурси. В това отношение, кохезионната политика се явява ключов двигател в рамките на този процес.

Полагане на началото на сътрудничество сред създателите на иновации

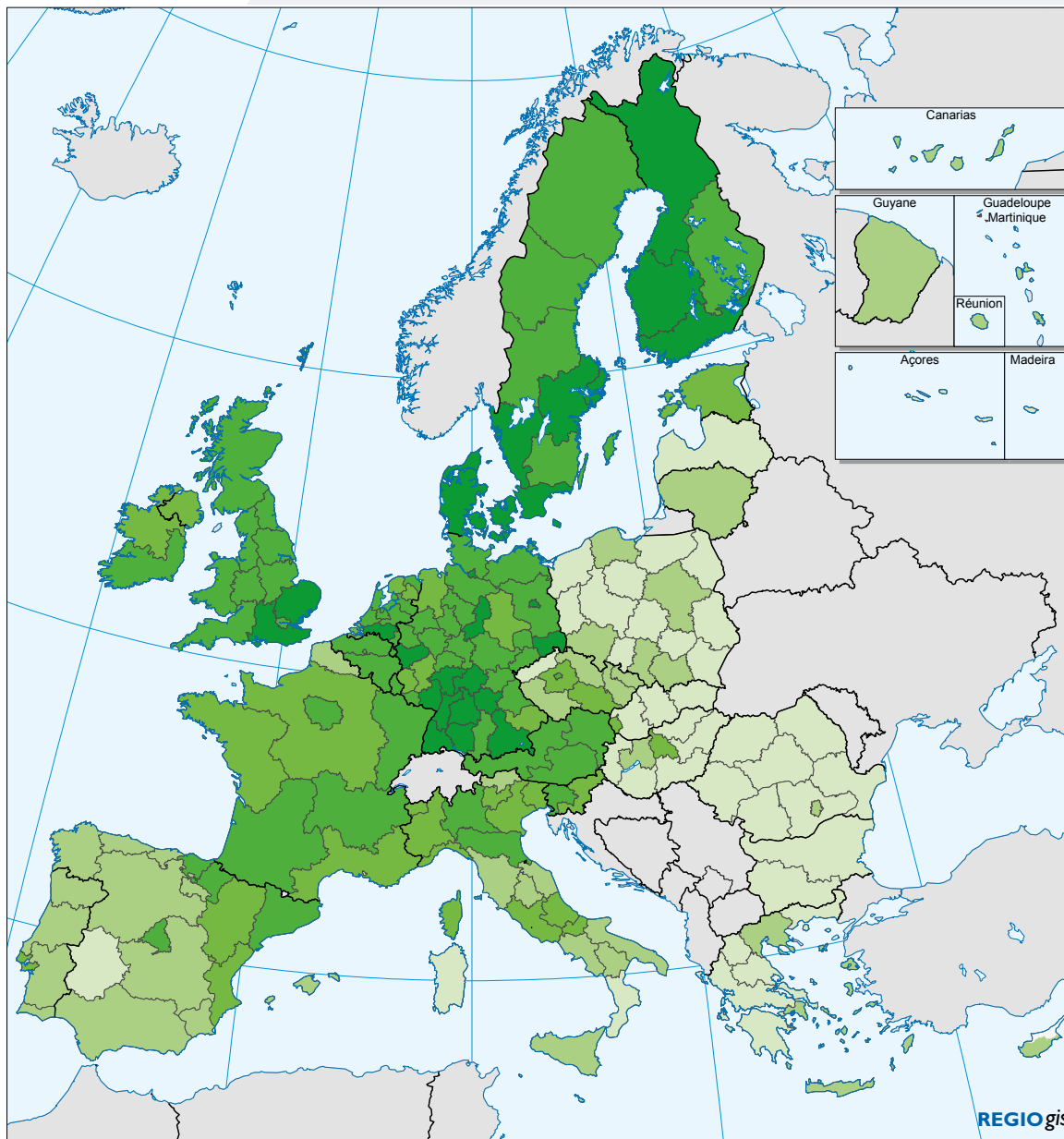
Благодарение на Ваучерна програма за безвъзмездна помощ в областта на иновациите, финансирана по линия на Европейския фонд за регионално развитие, към момента в Естония се изпълняват приблизително 150 проекта в областта на иновациите. Програмата, чието изпълнение започна през м. февруари 2010 г., е насочена към малки предприятия, които могат да закупват услуги от естонски изследователски институции с ваучери, които се предоставят от Enterprise Estonia с цел внедряването на нови идеи. Основният акцент на много проекти е енергийната ефективност, както и екологосъобразни инициативи, включително строителството на пасивни къщи и компостирането на отпадъци.

Прогресивна технология за пакетиране

Днес, над 20 компании от опаковъчната индустрия в Чехия, споделят опит и експертни познания благодарение на кълъстера Omnipack – доброволно сдружение, учредено през 2005 г. с финансова подкрепа по линия на Европейския фонд за регионално развитие. Укрепналото сътрудничество доведе до разработването и пускането на пазара на иновативни продукти с висока добавена стойност, които са от полза не само за страната но и за целия регион на Централна и Източна Европа.

Регионален иновационен индекс за 2006 г.

Индекс на показателите на иновативност в регионален аспект, 2006 г.

- Ниски показатели на иновативност
- Средни до ниски показатели на иновативност
- Средни показатели на иновативност
- Средни до високи показатели на иновативност
- Високи показатели на иновативност

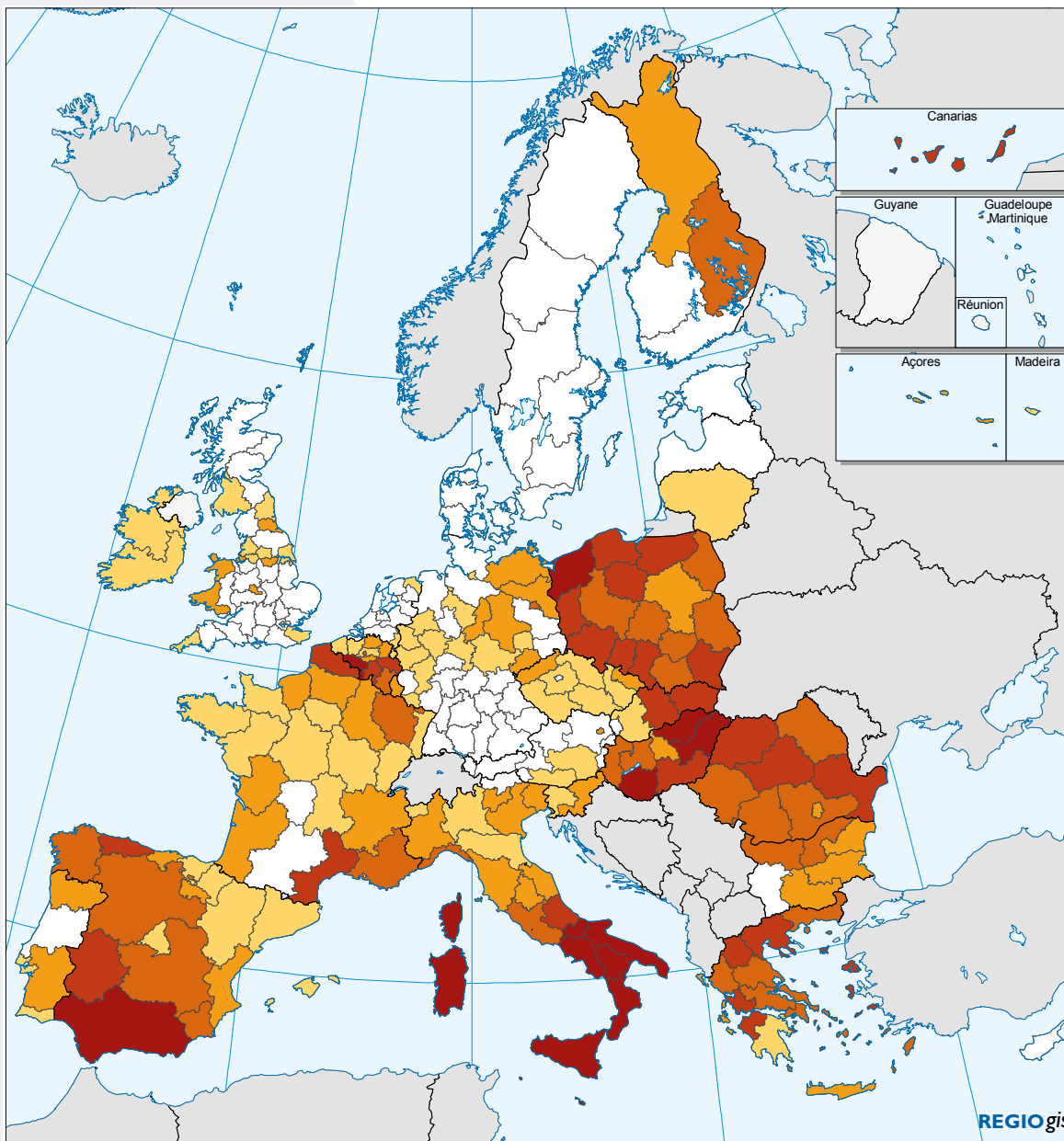
Източник: ГД Предприятия и промишленост, MERIT

0 500 Km

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

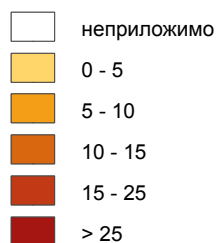
Ръст на БВП чрез повишаване на трудовата заетост до 75 %

Процентна промяна на БВП на глава от населението, 2007 г.

Потенциален ръст на БВП на глава от населението в резултат в повишаване на заетостта на населението във възрастовата група 20 – 64 години до 75 %, 2007 г.

Промяна в процентно изражение

ЕС във формат 27 държави-членки = 6
Източник: Евростат, ГД Регионална политика

0 500 Km

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

Високоскоростни железопътни линии

Най-високи скорости по отсечки от железопътни линии съгласно официалните разписания, 2010 г.

km/h

- <= 50
- 51 - 80
- 81 - 120
- 121 - 160
- 161 - 200
- 201 - 320

Тъй като по определени трасета услуги могат да се предоставят от различни оператори, чиито влакове се движат с различна скорост, посочените стойности представляват осреднените скорости на най-бързите влакове. Не са включени трасета, които се ползват изключително от товарни влакове.

Източник:
Гео-информационна база данни RRG, Разписание на компаниите на железопътен превоз

0 500 Km

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

Устойчив растеж

Дори преди борбата с изменението на климата да се превърне в основна цел за ЕС, в рамките на кохезионната политика започна изпълнението на мерки за подобряване на енергийната ефективност на предприятията и изграждане на мощности за производство на енергия от възобновяеми източници на територията на цяла Европа. През настоящия период, половината от държавите-членки са включили показатели за измерване на намаляването на емисиите от парникови газове в своите програми. Някои страни, сред които Австрия, Германия, Франция и Италия вече са постигнали намаление от над 27 000 килотона емисионен еквивалент.

Устойчивият растеж също така включва подобряване на свързаността и създаване на алтернативни форми на устойчив транспорт. През периода 2000–2006 г. по линия на кохезионната политика в транспортния сектор бяха инвестирани над 50 милиарда €, като през периода 2007–2013 г. сумата на инвестициите нараства до 75 милиарда €, предвид обстоятелството, че ЕС след присъединяването на нови 12 държави-членки ще се възползва от предимствата на пълен програмен период. Огромен дял от тези средства са разходвани в регионите по цел Сближаване.

В Гърция, Ирландия, Португалия и Испания, гъстотата на магистралната мрежа се повиши от приблизително 90 % от средната за ЕС във формат 15 държави-членки през 2000 г. до 111 % през 2006 г., като инвестираните средства имат съществен принос за процеса на догонване. Почти 60 % от съществуващата и нова магистрална мрежа в 12 нови държави-членки на ЕС се съфинансира по линия на Кохезионния фонд и Европейския фонд за регионално развитие. Няколко различни оценки също така сочат, че инвестициите в градски

транспорт за допринесли за намаляване на замърсяването и намаляване на задръстванията – ключови цели в областта на устойчивото развитие.

Железопътната мрежа беше значително подобрена в резултат на инвестициите, съфинансирани по линия на кохезионната политика, като през периода 2000–2006 г. средствата допринесоха за изграждането и модернизацията на железопътни линии с обща дължина от 7 260 км. Петдесет и шест процента от мрежата на високоскоростните железници, изградена до 2006 г., е съфинансирана по линия на фондовете, а в Испания подкрепа е предоставена за изграждането на всички нови елементи, с които е разширена мрежата. Постигнато е чувствително съкращаване на времето за пътуване – между Рим и Неапол (от 114 минути на 65 минути) и между Мадрид и Андалусия (Мадрид-Малага от 240 минути на 160 минути). Тези инвестиции са проектирани като елемент на интегрираните политики, като са планирани за да съвпадат във времето с

Екологични коридори в Полша

В Полша към момента се изпълняват около 100 проекта за екологична инфраструктура, които се управляват от Координационния център за проекти в областта на околната среда (Coordination Centre for Environmental Projects, СКПС) и се съфинансират по линия на Европейския фонд за регионално развитие. Те включват изграждането на пътеки за диви животни, премахване на бариери, затрудняващи миграцията на животните и на образователни и туристически пътеки.

Високоскоростен достъп до курорта Коста дел Сол

Благодарение на мащабен проект, финансиран частично от ЕС, Испания разполага с високоскоростна двупосочна ж.п. линия между градовете Кордоба и Малага. С обща дължина от приблизително 155 км, новата високоскоростна отсечка беше открита през м. декември 2007 г. и съкращава традиционния маршрут с 25 км.

Водородна пътека за екологосъобразни автомобили

Седем автомобили с хибридни горивни клетки бяха изпитани пилотно в няколко разположени в западната част на Дания града в рамките на проект, съфинансиран по линия на Европейския фонд за регионално развитие. В проекта се включиха над 20 партньори, сред които станции за зареждане на автомобилите с въглеродно гориво, черпещи въглерод от електролитен въглероден генератор на местна енергийна компания.

Високоскоростната отсечка Кордоба-Малага

изграждането на други планирани в рамките на политиките обекти, например, изграждането на технологични паркове, подобряване на образователната инфраструктура и привличането на преки чуждестранни инвестиции.

Приобщаващ растеж

Кохезионната политика се доказва като един от най-успешните начини, които позволяват на Европейския съюз да демонстрира своя ангажимент към солидарността, съпровождаща нарастващия просперитет на територията на Съюза. Например, приблизително девет милиона европейци всяка година вече могат да се възползват от възможностите за обучение по линия на Европейския социален фонд (ЕСФ). Това отразява баланса в икономическите политики на ЕС – нагледна демонстрация на начина, по който ЕС активно насърчава приобщаването паралелно с растежа.

По линия на ЕСФ се предоставя подкрепа за укрепване на конкурентоспособността на МСП. В Полша, например, през периода 2004–2006 г. по линия на ЕСФ на микропредприятията са предоставени стимули да обучат своите служители, като 41 % от получилите подкрепа микропредприятия преди това не са участвали в обученията. По аналогичен начин, в периода 2007–2013 г. в Заксен, Германия, половината от фирмите, получили подкрепа по линия на ЕСФ преди това не са участвали в никакви форми на обучение. По линия на ЕСФ може да бъде получена и подкрепа за изследователска и технологична развойна дейност и иновации. В периода 2000–2006 г., почти 70 000 работни места в изследователската сфера в Германия, Испания, Финландия, Франция, Швеция, Словакия и Обединеното кралство са получили подкрепа по линия на ЕСФ, докато други 40 000 заети лица са придобили квалифи-

кации, а броят на започналите работа лица след участие в дейности, съфинансирани по линия на ЕСФ, е 60 000.

В периода 2000–2006 г. в изпълнението на политиките за активен пазар на труда участваха приблизително 28 милиона лица, включително в мерки за борба с безработицата, повишаване на заетостта и поддържане на пригодността за наемането на работа. Всяка година в програми, подкрепени по линия на ЕСФ, участват една трета от безработните лица в ЕС.

ЕСФ предоставя масивна подкрепа и в областта на равенството между половете, като помага на жени да си намерят работа, насърчава обучението през целия живот и тяхното въвличане в сферите на науката и технологиите, като им оказва подкрепа и за започването на самостоятелен бизнес. В периода 2000–2006 година, 4,5 милиарда € са разходвани за мерки, насърчаващи равенството между половете и подхода на джендър мейнстрийминг. Най-голям дял от средствата за изпълнение на мерки, свързани с половете – 25 % от общия им размер за ЕС – са разходвани в Германия.

Обучение по ИКТ открива нови възможности пред земеделските стопани

Земеделските стопани в Северна Ирландия бяха обучени да ползват предимствата на съвременните технологии при изпълнение на своите ежедневни административни задачи благодарение на европейско финансиране по линия на програма PEACE II. Огромна част от участниците в проекта споделят, че обучението им е помогнало да подобрят ползваните бизнес практики.

Подпомагане на лицата в най-неравностойно положение в Унгария

Развитието в тридесетте „микрорегиона“ на територията на Унгария се подпомага по линия на Програмата за най-слабо развитите микрорегиони (Least Developed Micro-Regions Programme, ПНСРМ), въз основа на информация, получена от местните общности и с помощта на финансиране по линия на ЕС. В процес на изпълнение са около 250 проекта, които поставят акцент върху строителството и ремонта на училища и детски градини, здравни и социални центрове, автобусни спирки, водна инфраструктура и съоръжения за водни спортове, превенция на наводнявания, туризъм и култура.

Безработицата сред младежите е обект на специално внимание.

По какъв начин кохезионната политика ще подпомогне изпълнението на Стратегия Европа 2020?

Съгласно неотдавна публикувания Пети доклад относно икономическата, социална и териториална кохезия, кохезионната политика облагодетелства всички региони, създавайки преки търговски ползи, като същевременно подкрепя изпълнението на зададените на високо равнище приоритети на ЕС, сред които опазване на околната среда, изследователска дейност и иновации. Например, в периода 2000–2006 г. тя подпомага създаването на 1,4 милиона нови работни места, предоставя възможност за модернизацията на стотици въздушни, железопътни и наземни транспортни връзки и подобрява качеството на питейната вода и пречистването на отпадни води, от което са облагодетелствани милиони европейци.

От своя страна, ЕСФ черпи трансграничен опит с цел предоставяне на подкрепа на социални групи или области на политики, които в противен случай не биха получили или биха получили незначителна помощ. ЕСФ също така поставя акцент върху ползването на иновативни подходи към трудовата заетост, обучението и социалното включване.

Следователно, кохезионната политика на ЕС е идеално позиционирана да допринесе в значителна степен за постигането на целите на Стратегия Европа 2020, като трансформира нейните приоритети в конкретни действия по места на регионално и местно ниво.

Тя ще продължи да предоставя средства за инвестиции в модернизация и да играе ролята на катализатор за структурна промяна във всички европейски региони, като същевременно ще мобилизира и широк кръг регионални и местни заинтересовани страни на територията на цяла Европа.

Партньорствата на широка основа и отговорността за определяне на приоритетите в областта на реформите ще изиграят ролята на критични фактори за успешното изпълнение на стратегията. Регионалните и местните участници също ще изиграят ключова

роля, тъй като разполагат с правомощия в сферите на образованието и обучението, транспорта, изследователската и развойната дейност и енергетиката – много от които са сред основните акценти на Стратегия Европа 2020.

ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ

• Европа 2020

http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm

• Експертна мрежа за оценка подготвя анализ на политиките за постигане на целите на кохезионната политика през периода 2007–2013 година: резюме на документите, посветени на политиките в областта на иновациите

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/rado_en.htm

Австрия, Сграда „Близнаци“ – дом и електроцентра, съчетани в едно.

ЙОНАХЕС ХАН

Европейски комисар по регионална политика

Панорама разговаря с Комисар Йоханес Хан, за да научи повече за възгледите му относно успехите на кохезионната политика до момента, новите и цели, както и предизвикателствата, пред които ще бъде изправена тя пред следващото десетилетие, например, реформата, свързана с приоритетите на Стратегия Европа 2020

Какво констатира Петият доклад за сближаването?

На първо място, докладът потвърждава тенденциите на продължаваща конвергенция между всички региони на ЕС, в резултат на което се наблюдава значително намаляване на регионалните различия по отношение на Брутния вътрешен продукт (БВП) на глава от населението. Независимо от това, по-силно развитите региони са по-конкурентоспособни, което ги прави и по-иновативни, в тях работната ръка е по-добре обучена, равнищата на трудова заетост са по-високи и инфраструктурата и качеството на управление по-добри. Докладът също така очертава карта на различията в устойчивостта на околната среда в рамките на всички европейски региони. Например, някои региони са изложени на изключително висок риск, поради изменението на климата, други разполагат с висок потенциал за производство на повече енергия от възобновяеми източници, а в много градски центрове качеството на въздуха не е задоволително. Съгласно доклада съществува необходимост от подобряване на координацията между политиките на ЕС, националните политики и кохезионната политика, за да бъдат регионите в състояние да освободят пълния си потенциал и да капитализират своите активи. Докладът също така представя резултатите от оценки, съгласно които кохезионната политика има съществен принос за постигането на икономическа, социална и териториална кохезия във финансираните области.

На последно място, с Петия доклад за сближаването Комисията извежда на преден план някои ключови идеи за реформа на кохезионната политика. Тези идеи са плод на дълги дискусии, чието начало беше поставено след публикуването на Четвъртия кохезионен доклад през 2007

г. Настоящият пети доклад очертава в широк мащаб бъдещето на кохезионната политика, включително нейната структура и организация, начините за повишаване на нейната ефективност и подобряване на нейното въздействие за постигане на по-висока добавена стойност в общоевропейски план, начините за укрепване на управлението на политиката и ангажираността на заинтересованите страни, както и за оптимизиране и опростяване на нейното изпълнение.

По какъв начин регионите, и по-конкретно кохезионната политика, допринасят за постигане на целите на Стратегия Европа 2020?

Петият доклад за сближаването предоставя доказателства за това, че постигането на целите заложи в Стратегия Европа 2020 изисква възприемането на интегриран подход към инвестициите, което означава намирането на правилен баланс между различните видове инвестиции. Това означава необходимост от отчитане на значителните различия между отделните региони в рамките на ЕС, и по-конкретно на географските предизвикателства, пред които те са изправени, както и възможностите, с които те разполагат, с цел недопускане на ограничаването на потенциала за растеж в следствие на небалансираното регионално развитие.

Кои са основните елементи на предлаганата реформа на кохезионната политика след 2013 година?

На първо място, кохезионната политика следва да бъде обвързана с приоритетите на Стратегия Европа 2020, а именно интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. Необходимо е също така да гарантираме, че държавите-членки и регионите заделят национални ресурси за постигането на няколко приоритета в зависимост от специфичните предизвикателства, пред които са изправени. В допълнение, необходимо е да създадем и по-мощни стимули и условия, особено в областите на инвестиции по линия на кохезионната политика, например, инфраструктурата в секторите на транспорта и околната среда, образованието и обучението, или изследователската и развойната дейност и иновациите. Това би позволило подобряване на ефективността на интервенциите по линия на кохезионната политика.

На четвърто място, кохезионната политика следва да се трансформира в ориентирана към постигането на резултати система за действие, която поставя по-съществен акцент върху изпълнението. Необходимо е да бъде подкрепено и ползването на нови финансови инструменти, които да ни отдалечат от системата на грантово финансиране и доближат до иновативни методи, съчетаващи елементи на грантовото и търговско финансиране. През периода 2007–2013 г. тези финансови инструменти са на стойност 10 милиарда €, което налага подобряване на ползването на съществуващите инструменти и разширяване на техния обхват и мащаб чрез пренасянето им и в други области. На последно място, необходимо е да оптимизираме и опростим системите за изпълнение с цел укрепване на отчетността и прозрачността на политиката.

Каква е ролята на териториалната кохезия?

С приемането на Лисабонския договор, териториалната кохезия беше добавена към целите на икономическата и социалната кохезия. Тя винаги е съставлявала елемент на европейската кохезионна политика, но в периода след 2013 година този елемент е необходимо да бъде укрепен. Териториалното измерение е особено важно за градските така и селските региони. Кохезионната политика може също

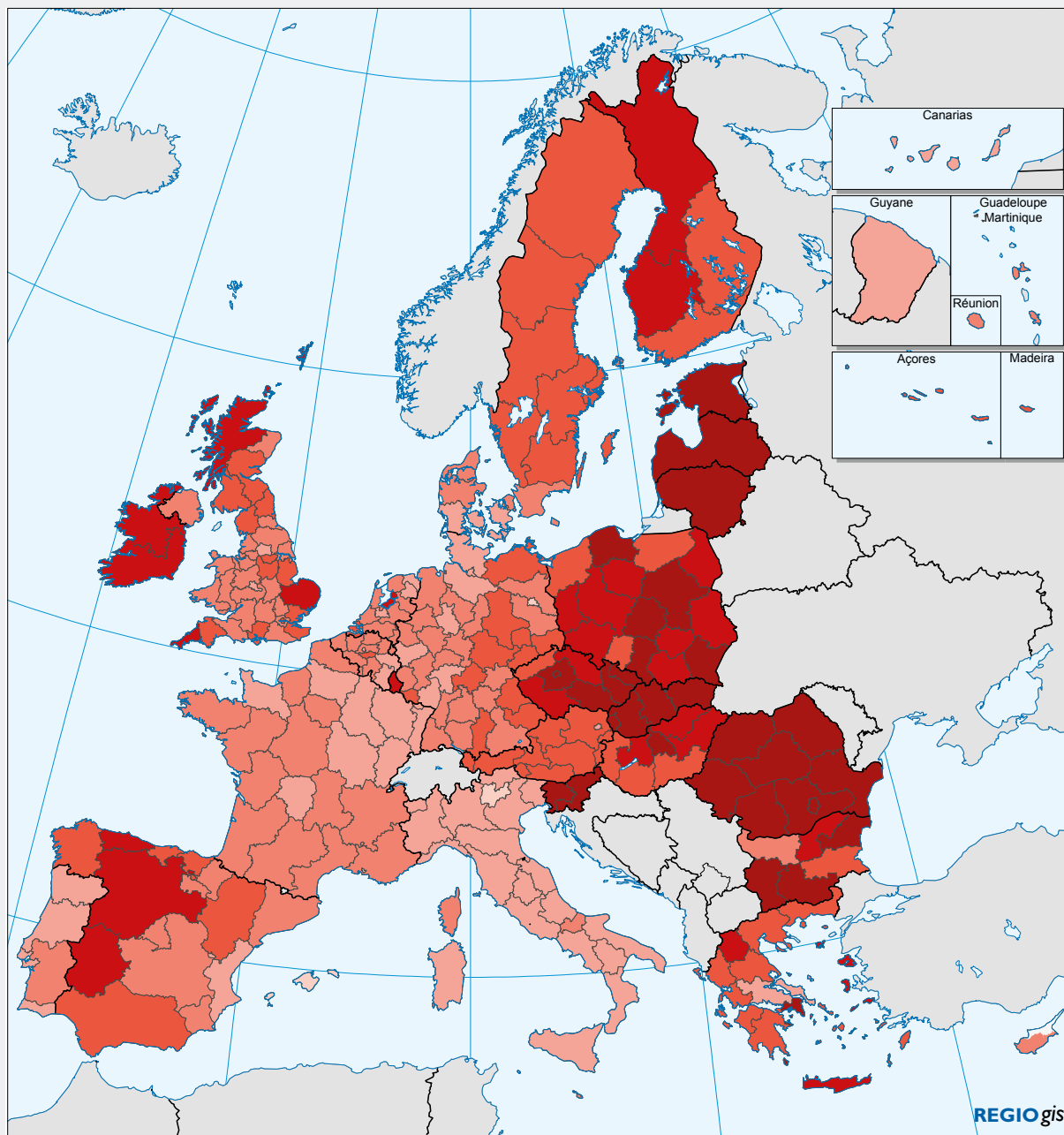
така да играе централна роля в подобряването на ситуацията в трансграничните региони и транснационалните погранични области, както и в регионите с географски ограничения, дължащи се на тяхната изолираност и отдалеченост (например, най-отдалечените субарктически региони), ниска гъстотата на населението или планински релеф. Това, например, би подобрило достъпа до тях, подхранило икономическата активност и насърчило икономическата диверсификация.

Кога ще стане известно какви суми ще получи всеки регион след 2013 година?

Петият доклад за сближаването съдържа широки ориентири относно бъдещата архитектура на политиката. Но финансовите предложения, които ще съпровождат конкретните законодателни предложения за нормативната рамка за периода след 2013 година, следва да бъдат одобрени през втората половина на 2011 година.

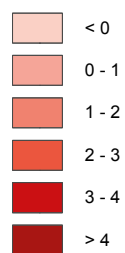

Строителство на нов граничен контролно-пропускателен пункт между Гърция и България (Драма, Гърция)

Реален ръст на БВП на глава от населението за периода 2000-2007 г.

Среден годишен % на промяна

За ЕС във формат 27 държави-членки = 1,8
Източник: Евростат, ГД Регионална политика

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

КОХЕЗИОННАТА ПОЛИТИКА ИНВЕСТИРА ВЪВ ВСИЧКИ РЕГИОНИ

Подкрепата за всички региони на Европейския съюз е от изключително значение за постигането на икономическо, социално и териториално сближаване и затова тя ще продължи да бъде основен елемент на бъдещата кохезионна политика. Въпреки че по-голямата част от финансовите средства се използват за подпомагане на по-бедните региони да се изравнят с другите, по-развитите региони също получават значителен дял от средствата по кохезионната политика, за да могат да разгърнат пълния си потенциал.

Кохезионната политика обхваща всички региони, тъй като всички те могат да се развият. Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) показва, че не съществува уникален модел на развитие: допускането, че растежът се съсредоточава в силно развитите региони на ЕС е очевидно погрешно. Както се вижда от картата, икономическите резултати се различават значително между отделните региони. Доказателствата сочат, че добрите резултати могат да бъдат постигнати във всички региони, независимо дали са богати или бедни, градски или селски, централни или по-периферни, специализирани в производството или в услугите.

Оптималното използване на активите е ключ към растежа

Някои селски региони спечелиха от по-високите нива на растеж в сравнение с градските региони, особено в Западна Европа. Тези региони успяха да се възползват максимално от ресурсите и икономическите си възможности. Селски региони в близост до градски региони могат, например, да спечелят от местоположението си: редица индустрии като складиране и широкомащабно производство могат да се преместят в съседните селски райони поради ниските цени на земята и близостта до голям трудов резерв.

За разлика от това лоши икономически резултати може да се наблюдават във всички типове региони. Няколко градски или по-развити региони изпитаха затруднен растеж поради различни пречки. Някои региони са изправени пред екологични проблеми и разходите, свързани с агломерациите, като задръствания и висок жизнен стандарт. Други региони не успяха напълно да мобилизират ресурсите си, тъй като продължават да се справят зле по отношение на ниво на заетост, образованието или производителност на труда.

Капацитетът за мобилизиране на активите е най-важният фактор, който определя успеха на региона в насърчаването на растежа и развитието. Съответно политиките трябва да се стремят да използват потенциала за растеж във всички региони.

Подход по места: развитие чрез интеграция

Ясно координиране на политиката е необходимо за постигането на силно регионално развитие. Така, например, подобренията в транспортната инфраструктура трябва да бъдат съчетани с подобрена бизнес среда за максимално увеличаване на въздействието и на двете. Политиките за стимулиране на иновациите ще бъдат по-ефективни, ако са придружени от инвестиции в образованието. В това отношение кохезионната политика може да доведе до действителна промяна: тя обединява секторните политики в една координирана и съгласувана рамка. Този подход е валиден за всички региони на ЕС, независимо от нивото им на развитие.

Този интегриран подход също означава, че регионите в ЕС могат да играят роля при извеждането на преден план на цялостните приоритети на политиката. Така, например, кохезионната политика подпомогна на регионите да спазват стандартите на ЕС и да изпълняват целите в областта на транспорта, иновациите, информационното общество и енергетиката. Освен това, кохезионната политика помогна на регионите да подобрят опазването на околната среда и участието си в Лисабонската стратегия.

Пътят напред

Тази роля ще се засили в рамките на стратегията Европа 2020: кохезионната политика ще финансира интегрирани, междусекторни действия, отговарящи на конкретния регионален контекст. В областта на иновациите, например, кохезионната политика ще допълва целенасочени инициативи за водещи компании с инвестиции в човешки капитал, инфраструктура, финанси или работа в мрежи, които са важни рамкови условия за резултатите от иновациите. Кохезионната политика ще подкрепи и инвестиции във високоскоростен интернет, интелигентен транспорт и енергийна инфраструктура, енергийна ефективност и възобновяема енергия, за да се създаде конкурентоспособна, свързана и по-зелена икономика.

За Европа 2020 е необходимо всички региони да изпълняват ролята си в насърчаването на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. От самото начало кохезионната политика гарантира, че всички региони могат да допринасят и извличат полза от европейската интеграция и тя ще продължи да прави това и в бъдеще.

УКРЕПВАНЕ НА ИКОНОМИЧЕСКИЯ БАЛАНС

Европейската кохезионна политика е основното средство за преодоляване на различията между регионите и постигане на хармонично развитие в рамките на ЕС; 40 % от бюджета на ЕС се разходва за създаването на по-добър икономически баланс. Интелигентните, устойчиви и приобщаващи инвестиции в области, които укрепват растежа, например, изследователска дейност, образование, енергетика или комуникации, са най-добрият начин за укрепване на перспективите за благоденствие в по-слабо развитите региони на ЕС.

Всеки 4 от 10 € от бюджета на ЕС се разходват за кохезионна политика, чиято цел е да повиши благоденствието на европейските региони и техните граждани, особено в изоставащите в развитието си региони, за които се разходва 80 % от общия бюджет на кохезионната политика.

Възможности, от които можем да се възползваме...

Съвременният свят на глобална конкуренция създава възможности за онези, които са в състояние да се адаптират. Новите икономики увеличават своя дял от световната търговия на стоки и услуги и създават нови пазари. Кохезионната политика подкрепя регионите в усилията им да се възползват от възможностите за растеж и гарантира, че всички видове финансиране са насочени към интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж съгласно Стратегия Европа 2020.

С бюджет от почти 350 милиарда € за периода 2007–2013 година, кохезионната политика инвестира значителни средства в подкрепа на стратегията, като по този начин засилва конкурентоспособността на регионите на глобалния пазар.

... чрез инвестиции в области от критична важност, които повишават квалификацията и конкурентоспособността...

Основната цел на кохезионната политика е да повиши динамиката на развитие и конкурентоспособността на регионите. Например, в изоставащите в своето развитие региони, изграждането на магистрали, железопътни линии и летища се съфинансира по линия на кохезионната политика паралелно с достъпа до нови технологии, широколентов интернет, достъпа до цифрови пазари и повишаването на иновативния капацитет на фирмите. Политиката също така включва образование и обучение на лица от всички възрасти, което им предоставя възможност за овладяване на умения, необходими за намирането на нова работа. Популяризирането на наскоро регистрирани компании и иновациите също представляват важни области на действие.

... при отдаване на предимство на зеления и приобщаващ подход към растежа...

Необходимо е икономическото развитие да бъде устойчиво – политика, която се гради на осъзнаването на необходимостта от защита на природните ресурси. Пречистването на градските отпадни води, насърчаването на енергийната ефективност и възобновяемите енергийни източници и адаптацията към изменението на климата също имат важна роля по отношение на политиката.

Естония – Център за професионално обучение в Тарту, където обучаващите се ползват уменията си, за да поддържат центъра.

В самата същност на европейския социален модел е залегнало разбирането, че икономическото развитие трябва да облагодетелства всички. Поради тази причина, укрепването на възможностите за заетост на изложените на риск от социално изключване лица и борбата с бедността представляват друг основен приоритет.

...подпомага изграждането на хармонична Европа

В повечето от по-слабо развитите региони е постигнат значителен напредък в повишаването на конкурентоспособността и благосъстоянието. В рамките на периода 2004–2009 година, в Полша – основният бенефициент през периода 2007-2013 година - БВП на глава на населението нарасна от 51 % на 61 % от средния БВП на ЕС. В рамките на същия период, безработицата отбеляза чувствителен спад от 19 % на 9 % от работната сила. Подобни положителни тенденции се наблюдават и в други държави-членки, например, Словакия.

За изоставачите региони се заделя над 80 % от общия бюджет, което често се равнява на 35 до 40 % от размера на общите публични инвестиции в съответните области.

Кризата от близкото минало може би създаде смущения, които забавиха процеса на наваксване и доведоха до възникването на социално напрежение, но политиката допринесе за смекчаване на ефекта от кризата в областите, в които въздействието е най-осезаемо. Един от ключовите начини за това е предоставяне на гаранции за сигурно финансиране в области, които са от основополагащо значение за развитието и благоденствието и на средства, които стимулират възстановяването от кризата.

Резултатите в някои от по-слабо развитите региони в сравнително богати държави-членки са по-малко еднозначни. Независимо от това, повишаването на производителността и заетостта остават важни в някои региони в Северна и Западна Испания и Източна Германия, например, като кохезионната политика продължава да играе жизненоважна роля като стимул за икономическото развитие в цяла Европа.

Подкрепа за МСП: Бананова плантация, о-в Реюнион, Франция.

СВЕЖДАНЕ НА КОХЕЗИОННАТА ПОЛИТИКА ДО НИВОТО НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ГРАЖДАНИ

Кохезионната политика не представлява единствено финансов принос към растежа и работните места. Нейната добавена стойност има много повече измерения, които включват ангажирането на местните и регионални представители и участието им в разработването на политики и процеса на постигане на заложените в тях цели. Именно тази многопластова структура обогатява нашите знания и същевременно повишава конкурентоспособността.

Поради тази причина управлението е от изключителна важност за кохезионната политика. Силното управление, което предоставя гаранции за получаването на информация от всички страни-участници, позволява мерките да бъдат адаптирани към реалните обстоятелства, което гради чувство за отговорност и ангажимент към постигането на успех. Върху това почива и бъдещето на кохезионната политика.

Усъвършенстването на две ключови области – териториалната кохезия и партньорството – са ключът към преосмислянето на настоящата ситуация.

За териториалната кохезия на достъпен език

Това, което за мнозина навярно е доста абстрактна концепция, в действителност означава доближаване на кохезионната политика до европейците и средата, в която те живеят. На достъпен език това означава, че териториалната кохезия е свързана с устойчивото развитие на малкия или голям град и региона, в който живееш. Става дума за отварянето на врати пред бизнеса и хората и предоставянето на подкрепа, която им позволява да капитализират активите на мястото, където те работят и живеят.

Превръщането на това в реалност включва преодоляване на съществуващите различия, стимулиране на териториалните активи посредством специални, интегрирани и основаващи се на местните потребности стратегии, насърчаване на местното развитие и задълбочаване на координацията между ЕС, националните и секторните политики, като основополагащата идея е териториална интеграция и насърчаване на междурегионалното сътрудничество.

По отношение на предстоящите реформи на кохезионната политика, необходимо е акцент да бъде поставен върху четири основни области: градовете и ролята и тяхната потенциална роля, функционални географски характеристики, области, изпитващи специфични географски или демографски

затруднения и макрорегионални стратегии. Всяка от тези области е в състояние да допринесе за промяната.

На първо място, след 2013 г., кохезионната политика ще изисква по-амбициозен дневен ред за градско развитие. Градските власти следва да се включат по-активно в разработването и изпълнението на стратегии за развитие и прозрачното разпределяне на финансови ресурси за отделните приоритети за градско развитие.

На второ място, ще бъде необходима по-голяма гъвкавост по отношение на програмирането. Необходимо ще бъде и възприемането на функционални подходи за идентифициране на проблемите, които излизат извън обхвата на структурите по NUTS 1 и NUTS 2.

На трето място е необходимо разработването на макрорегионални стратегии, които допълват този гъвкав и функционален подход към териториалната кохезия. Последните ще предоставят широкобазирани интегрирани инструменти за отбелязване на по-нататъшен напредък в областта на транс-националното сътрудничество. В случаите, в които това добавя стойност, стратегиите могат да се основават на конкретни потребности. В това отношение, бъдещето сътрудничество може да продължи да предоставя рамка за координация на различните политики и програми, които се изпълняват на макрорегионално равнище.

На последно място, ще бъде необходимо следващото поколение програми да бъдат адаптирани, с оглед подпомагане на регионите, изпитващи специфични географски или демографски затруднения и оптимизиране на техния потенциал без това непременно да е съпроводено от ненужно увеличаване на броя на съществуващите програми и инструменти.

Партньорството прави силата

Извън териториалната кохезия, друг ефективен канал за добро и прозрачно управление е партньорството. Това предполага тясно сътрудничество между Комисията и властите на национално, регионално и местно равнище, както и между икономическите партньори на всички етапи на изпълнение на кохезионната политика. Това е от ключово значение за комуникирането и изпълнението на тези приоритети и изграждането на отговорност и ангажимент.

Значимостта както на партньорството така и на отговорността и ангажимента допълнително нараства, когато последните се разглеждат в светлината на Стратегия Европа 2020 и поуките, извлечени въз основа на Лисабонската стратегия за растеж и работни места. Подходът на кохезионната

политика на съчетаване на интегрирана рамка за инвестиции, отговорност и ангажимент по места и задълбочаване на партньорството е в състояние да допринесе в съществена степен за успеха на Стратегия Европа 2020 посредством укрепване на сътрудничеството с местните и регионалните партньори.

Необходимо е да бъде подобрен и начинът на прилагане на принципа на партньорство. Включването на местни и регионални участници, социални партньори и гражданското общество следва да бъде насърчавано в рамките на диалога относно политиките и прилагането на кохезионната политика. Един от начините за това може да бъде укрепване на местните подходи за развитие в областта на иновациите и съживяването на бедни и слабо развити области.

Накратко, Петият доклад за сближаване отправя препоръка за укрепване на основните дейности в рамките на политиката и поставяне на акцент върху добавената стойност на политиката, а именно партньорството и териториалния и основаващ се на конкретните нужди по места подход.

” Не се нуждаем от политика, която отговаря на всички нужди и се прилага по един и същи начин към всички. Необходимо е да поставим акцент върху многообразието.” Нуждаем се от разработени въз основа на конкретни потребности решения за всеки отделен регион, които допринасят за постигането на видими и осезаеми резултати за всички граждани. Това ще бъде основен акцент в новата ни стратегия Европа 2020 ”

Йоханес Хан, Комисар, отговарящ се регионалната политика

ИЗМЕРВАНЕ НА ПОСТИГНАТИЯ НАПРЕДЪК

Икономическото развитие и растежа обикновено се измерват чрез Брутният вътрешен продукт (БВП) или БВП на глава от населението. БВП позволява да се правят сравнения между отделните държави и региони и продължава да бъде надежден показател за икономическото развитие без непременно да бъде особено добро средство за измерване на благосъстоянието.

През миналия век, много от регионите на ЕС преминаха през етап на ускорен растеж и икономическо развитие, особено тези при ЕС във формат 15 държави-членки. Преди икономическата криза, регионите в държавите-членки, които се присъединиха към ЕС след 2004 г. бележеха високи темпове на растеж и уверено догонваха средните за Съюза равнища. Независимо от това, както сочи и Петият доклад за сближаване, значителните различия между регионите на ЕС далеч не са преодоляни.

БВП или равнище на доходи

БВП не винаги е добро средство за измерване на приходите на домакинствата, тъй като нарастването му рядко се разпределя равномерно между различните групи от населението в отделните региони на една страна. Например, когато нарастването на БВП на глава от населението облагодетелства единствено малък процент от населението или голям дял от новосъздаденото богатство се прехвърля в друг регион или държава, доходите на повечето домакинства в засегнатия регион не бележат ръст.

Независимо от това, най-важно за благосъстоянието на гражданите не е количеството на стоките и услугите, които произвежда една икономика, а доходите, с които разполага всяко домакинство. БВП е изключително непрецизен инструмент за измерване на този показател и поради обстоятелството, че страните се различават по предлаганите в тях безплатни услуги, например, образование, и това има реално отражение върху покупателната способност на населението. По аналогичен начин, БВП не измерва стойността на произведените и предоставени в домашни условия „частни“ стоки и услуги, които могат да варират от наемане на готвачи и икономисти до помощ при отглеждането на деца, които също имат принос към стандарта на живот.

Очевидно е, че доходите не са единственият определящ фактор за измерване на качеството на живот. Петият доклад за сближаване сочи, че между благосъстоянието и удовлетвореността от живота в по-слабо развитите региони и увеличаването на приходите на домакинствата има тясна връзка. В някои по-развити части на Съюза, обаче, тази връзка е много по-слаба, а на места дори отсъства изцяло. И така, с повишаването на благосъстоянието в определени региони, хората започват да ценят други аспекти на благосъстоянието, например, удовлетвореност от качеството на трудовата заетост, докато в по-слабо развитите региони тенденцията е хората да отдават по-голяма важност на своите доходи.

БВП и качеството на живот

БВП не отразява подобряването на качеството на стоките и услугите. В действителност, бързи подобрения може да има в различни области, сред които информационните технологии или медицинското обслужване и образованието, които имат пряко отражение върху качеството на живот.

Сдружение „ИнфоРома“ – Ръководена от роми детска градина в Прешов

Бързият темп на икономическо развитие през миналия век има своята цена и доведе до замърсяване, проблеми с озоновия слой, глобалното затопляне и други отрицателни последици за околната среда. Те от своя страна имат пряко въздействие върху човешкото здраве и са свързани с високи разходи за икономиката, които БВП отново не отразява.

Приятната, сигурна, безопасна и незамърсена околна среда, отношенията на добросъседство, чистата питейна вода и взаимното доверие са все „обичайни елементи“, които има съществен принос към високото качество на живот. Но тъй като те не се продават, те не могат да бъдат измерени от БВП.

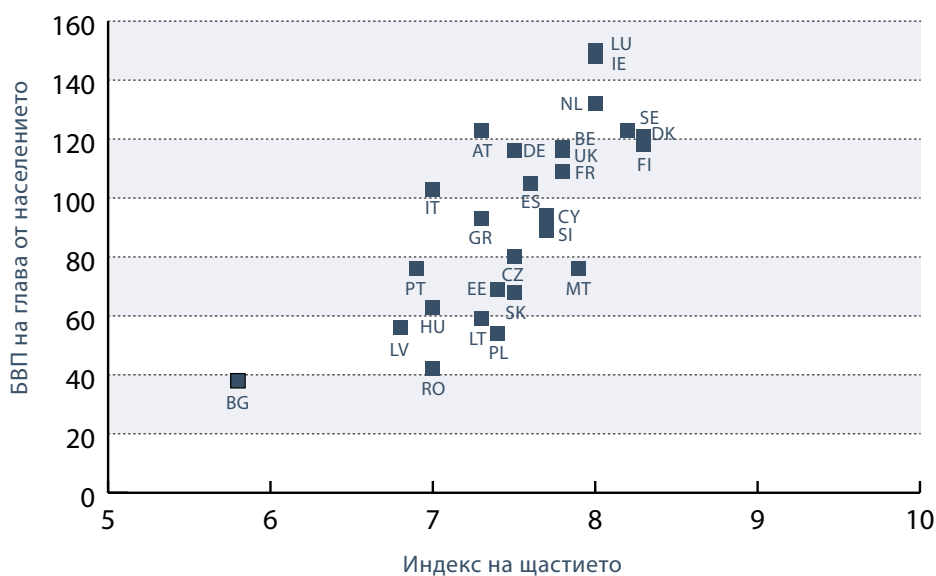
В резултат на това, съгласно препоръката, отправена в докладът Щиглиц—Сен—Фитуси от 2009 г. относно измерването на напредъка, в Петия доклад за сближаване БВП не е само един от ползваните за измерване на напредъка показатели, наред с други обективни и субективни показатели за измерване на благосъстоянието, сред които средната продължителност и усещането за добро здравословно състояние и щастие.

БВП и усещането за щастие

Богатството и щастие не винаги са синоними. През 2007 г., класацията на държавите по показателя, измерващ усещането за щастие, се оглавяваше от трите скандинавски държави. Последните държави в класацията бяха България, Латвия и Португалия, въпреки че от това не следва да се правят необосновани изводи.

Малта – със своето 18-то място по показател БВП на глава от населението и 7-мо място съгласно индекса на щастие - е краен пример в рамките на класацията, а Австрия, която има четвъртият най-висок БВП се нарежда на 19-то място по показател „щастие“. Както е видно от графиката, ръстът на БВП на глава от населението има значителен принос към усещането за щастие в по-ранните етапи от развитието, но с увеличаването му, връзката му с усещането за щастие отслабва.

Връзка между щастие и БВП на глава от населението, 2007 г.

УБЕДИТЕЛНИ ДОКАЗАТЕЛСТВА ЗА ПОЛОЖИТЕЛНИТЕ РЕЗУЛТАТИ

Кохезионната политика доведе до значителна промяна, не само по отношение на икономическото развитие на изоставащите региони, но и спрямо социалната и екологична устойчивост. Много цели са постигнати: сега предизвикателството е в приспособяването към настоящото положение и засилването на акцента върху резултатите.

Адаптиране към настоящото положение

Инвестирането от кохезионната политика в магистрали и пътища в държавите от ЕС във формат 15 държави-членки означава, че мрежата е почти завършена. Инвестициите в тези държави трябва да се насочат към по-екологично съобразени видове транспорт (предимно железопътни линии и системи на градски транспорт).

Наблюдават се признаци и на други приветствани стъпки към по-устойчиви програми. Половината от държавите-членки включиха показатели и цели за намаляването на емисиите от парникови газове в кохезионните си програми за периода 2007-2013 г.

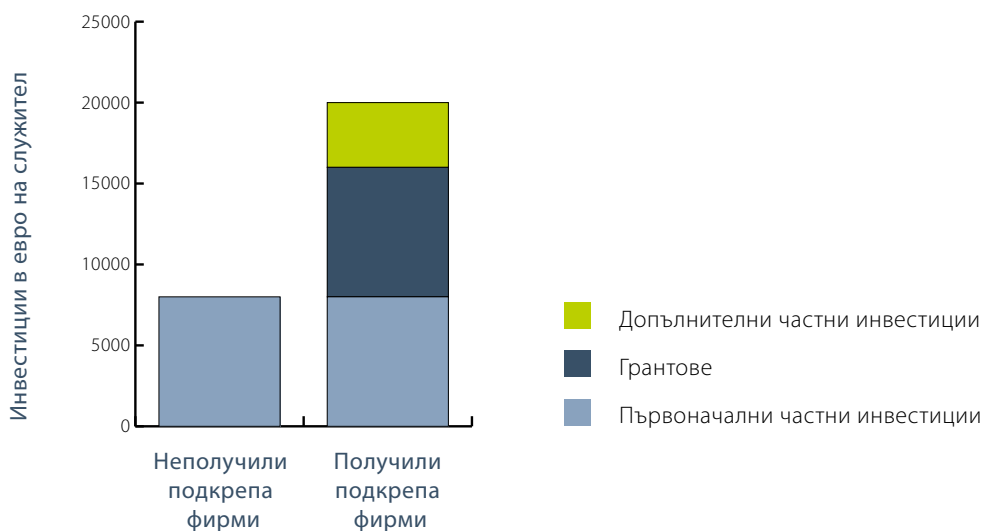
Безвъзмездната помощ за инвестиции е полезен инструмент, но се наблюдава тенденция тази помощ да доминира финансирането на предприятия и научноизследователска дейност и технологично развитие. Тенденцията към по-балансиран „асортимент“ (включително „финансов инженеринг“, като например, кредити/рисков капитал и нефинансови инструменти като предоставяне на насоки и консултиране) се приветства и трябва да се насърчава.

Укрепване на акцента върху резултатите

Основна констатация от оценката е, че програмите по-често акцентират върху изразходването на средства („усвояване“) отколкото върху проследяването на действителното въздействие. Наистина усвояването е очевидна предпоставка за постигане на успех, но проследяването на въздействието е в крайна сметка същественият елемент.

По тази причина кохезионната политика трябва да развие по-голям акцент върху резултатите. Повече програми трябва да определят какво точно искат да постигнат и да проследяват напредъка. Трябва да се проведе повече оценяване на въздействието посредством такива инструменти като групи за сравнение/контрол, анализ „разходи/ползи“, строги изследвания на бенефициентите и обстоятени казуси.

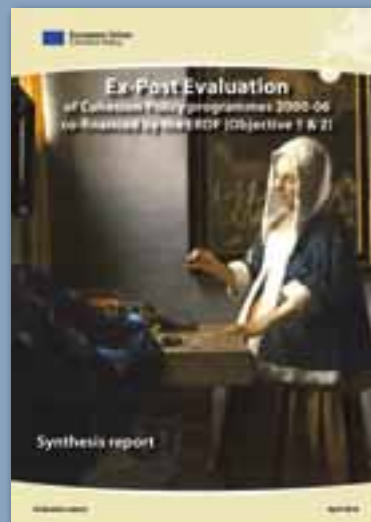
Ефект на инвестиционните грантове в Източна Германия – нагледен пример за допълващия ефект на финансирането

Основни постижения на кохезионната политика за периода 2000-2006 г.:

- По-висок растеж: БВП в регионите по цел 1 през 2006 г. е с 10 % по-голям отколкото би бил без кохезионната политика. Част от това се връща на страните – спонсори под формата на по-голям износ.
- Разкриване на приблизително 1 милион работни места в предприятия. 230 000 МСП получиха финансова помощ (главно безвъзмездна помощ, но и кредити и рисков капитал), а още 1 100 000 МСП получават нефинансова помощ (предимно под формата на консултации и насоки, но и работа в мрежа и бизнес инфраструктура).
- Обучение за 10 милиона души годишно, включително 5,3 милиона жени, 3,3 милиона млади хора, 1,6 милиона души от най-уязвимите групи, 1 милион дългосрочни безработни и 5 милиона нискоквалифицирани лица.
- Съфинансиране на приблизително 4 700 км магистрала и 1 200 км високоскоростни жп линии. Фондовете също така финансираха подобрения на 7 300 км на нискокоскоростни жп линии и различни системи на градския транспорт.
- 23 милиона души са свързани към системи за събиране и пречистване на отпадни води, 20 милиона – към съвременни системи за питейна вода.
- Над 80 % от програмите за ГРАДСКО възстановяване бяха проведени с активното участие на широко партньорство, включително от местни граждани – оценките определиха този факт като ключов фактор за успеха на проекта.
- INTERREG продължава да свързва граничните райони с приблизително 12 000 мрежи и 63 000 споразумения за сътрудничество.

Анализ на жизнения цикъл на подкрепа на МСП в областта на изследователската дейност и технологичното развитие, Италия

Дял на проектите, при които...

ПРЕБЕН ГРЕГЕРСЕН

Г-н Пребен Грегерсен е ръководител на датския управляващ орган на структурните фондове и член на група на високо равнище, която разглежда бъдещата кохезионна политика. Г-н Грегерсен също така е председател на Датския мониторингов комитет на структурните фондове.

Петият доклад за сближаване посочва необходимостта от още по-голямо изравняване на кохезионната политика със стратегията Европа 2020. До каква степен могат условностите, стимулите и управлението, базирано на резултати, да допринесат за още по-голяма ефективност и съответствие на кохезионната политика със стратегията Европа 2020?

Смятам, въз основа на опита ми, че е изключително важно ресурсите да бъдат обвързани с условия и ефективно съсредоточени: трябва да се постигне стабилно изравняване на кохезионната политика със стратегията Европа 2020. Това изравняване трябва да бъде по-добре насочено отколкото настоящото спрямо Лисабонската стратегия. Целта е постигане на растеж: интелигентен, устойчив и приобщаващ. Подходът трябва да бъде по места и да мобилизира националния, регионалния и местния потенциал за растеж. Трудната част е постигането на резултати и придържането към стратегическите избори, които са част от „стимулирането на растеж по места“. По отношение на тематичния акцент върху двигателите на растежа, опитът от последната ни работа със стратегическо програмиране е доста положителен. Обаче, още по-голямо насочване на резултатите и доказателствата е задължително за Съвета по кохезионна политика. Трябва да се вземат предвид редица елементи, например: рамка, гарантираща разработването на програми, фокусирани върху ограничен брой цели (а не обратно); разработване на показатели (някои от които може да се наложи да бъдат задължителни); и/или по-добра основа за предварителни, текущи и последващи оценки на програмите. По отношение на стимулите и условностите, приветствам иницирането на истински дебат по всеки инструмент, но предпочитам инструменти с финансова тежест пред нефинансовите такива. Това не означава, че изключвам приноса на нефинансовите инструменти за постигането на резултати.

Докладът признава, че не е подходящо да се прилага универсален, „отговарящ на всички изисквания“ подход, защото регионите се отличават с „изключително различни особености, възможности и потребности“. Същевременно докладът посочва, че „бъдещите програми трябва да се съсредоточат само върху няколко приоритети, които са тясно свързани със стратегията Европа 2020“. Съвместими ли са двата подхода?

След като прочетох петия Доклад за сближаване смятам, че той дава достатъчно „информация за размисъл“, за да позволи съсредоточаване върху няколко приоритети на Европа 2020, които да бъдат съвместими с програмирането на интервенции по места с цел осъществяване на потенциала за растеж. А също така да бъдат съвместими с подход, основан на доказателства за различните икономически и социални позиции и възможности на регионите. Обаче, честно казано, ми е по-трудно да приема идеята за чисто географски характеристики на даден регион в контекста на кохезионната политика. По мое мнение добавянето на териториалното сближаване към политиката означава адресирането на подобни динамични явления като функционална география, макро-регионални стратегии, връзки между градски и селски растеж, граници и др.

Кой е според вас ключовият фактор за успеха на кохезионната политика?

Позволете ми в заключение да подчертая необходимостта от истинско разглеждане на принципа на пропорционалност в предстоящата регулаторна рамка – извън общия стремеж към облекчаване на административната тежест. В това отношение трябва да се получат резултати, които отразяват рисковете, мащабите и препоръките, заложили в програмата.

Бих желал да отбележа, че моите коментари не обвързват по никакъв начин отговора на Дания на Петия доклад за сближаване и предстоящата работа. Дания приема необходимостта да се стреми към икономическо и социално сближаване чрез структурните фондове, както и да допринесе целенасочено за постигането на целите на Европа 2020.

В този брой Панорама представя интервюта с управляващ орган и водещ академик относно значението на петия Доклад за сближаване за тях.

ФИЛИП МАККАН

Филип Маккан, професор по икономическа география в Университета в Гронинген, Нидерландия на позиция, платена от целеви фонд с нетърговска цел за финансиране на образователни институции. Той е специален съветник на еврокомисаря по регионална политика Йоханес Хан.

Петият доклад за сближаване посочва необходимостта от още по-голямо изравняване на кохезионната политика със стратегията Европа 2020. До каква степен могат условностите, стимулите и управлението, базирано на резултати, да допринесат за още по-голяма ефективност и съответствие на кохезионната политика със стратегията Европа 2020?

Кохезионната политика ще изпълнява съществена роля в успеха на стратегията Европа 2020, защото предоставя отлична платформа за интегриран подход към икономическото развитие. Обаче, успехът на кохезионната политика в привеждането в движение на стратегията Европа 2020 зависи значително от наличието на система на политика, основана на условности. Тези условности ще позволят постигането на по-ясни и обвързващи споразумения относно целите на политиката, гарантират правилното изравняване на стимулите за всички заинтересовани страни, насърчат подходящо управление на много нива и институционални реформи, ако бъдат необходими, гарантират изграждането на политики, основани на местни познания и поемането на отговорност за тях на местно ниво, и ще осигурят политиките да отговарят напълно на местните потребности от икономическо развитие.

Докладът признава, че не е подходящо да се прилага универсален, „отговарящ на всички изисквания“ подход, защото регионите се отличават с „изключително различни особености, възможности и потребности“. Същевременно докладът посочва, че „бъдещите програми трябва да се съсредоточат само върху няколко приоритети, които са тясно свързани със стратегията Европа 2020“. Съвместими ли са двата подхода?

Стратегията Европа 2020 задава важните теми, на които Европа трябва да отговори, докато кохезионната политика ще

изпълнява важна роля в тласкането на стратегията напред, като съчетава гъвкавост и концентрация. Една европейска кохезионна политика по места ще бъде достатъчно гъвкава, за да отговори на различните потребности от икономическо развитие на отделните региони. Това е от значение, защото местните предизвикателства, пред които са изправени отделните региони на Европейския съюз, се различават значително. Подходът по места също така позволява на кохезионната политика да бъде правилно пригодена към местните потребности. Същевременно, обаче, фокусът върху целите на Европа 2020 не само позволява максималното увеличение на въздействието на кохезионната политика във всички региони, но и го прави по начин, който е в съзвучие с по-общите европейски цели.

Значението на показателите за резултати е една доста обсъждана тема. Как тези показатели са свързани със стратегията Европа 2020 и заключенията на Петия доклад за сближаване?

Трите основни теми на Европа 2020, в частност интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, са предназначени да бъдат разглеждани заедно като едно цяло и да отразяват интегрирания и цялостен териториален подход към развитието на икономиката в Европа. Регионите трябва да определят коя конкретна комбинация от петте цели на Европа 2020 – подобряване на условията за иновации, научноизследователска и развойна дейност, подобряване на нивото на образование, изпълнение на целите за изменението на климата и енергетиката, насърчаване на заетостта или на социалното включване главно чрез намаляване на бедността – обхваща основните предизвикателства, пред които са изправени на местно ниво. Разработването на ясни и измерими показатели за резултатите е съществено, за да могат всички заинтересовани страни да определят напредъка, въздействието и успеха на проектите си и оперативните програми.

СЪСТАВЯНЕ НА ПЕТИЯ ДОКЛАД ЗА СБЛИЖАВАНЕ

Петият доклад за сближаване, приет на 9 ноември, е съставен с помощта на приноса на Европейската комисия и много външни източници.

Съвместният изследователски център (СИЦ) на Европейската комисия създаде уникален индекс на регионална конкурентоспособност и разработва понастоящем нов регионален икономически модел. Бюрото „Глобален мониторинг на околната среда и сигурността“ (ГМОСС) на ГД „Предприятия“ изготви „Градски атлас“, който нанася на картата всички европейски агломерации, като показва много различни модели на урбанизация и разпростиране.

Този доклад черпи информация от много изследвания на външни експерти. Например, данните за основните източници на иновации и растеж принадлежат на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР). Други десет изследвания разглеждат въпроси, които обхващат както регионални разходи и ползи на нарастващата глобална търговия, така и публични инвестиции на регион и качество на управлението. Не трябва да се забравя и факта, че въздействието на кохезионната политика е оценено посредством анализ на 174 казуса, показатели от 382 кохезионни програми и над 20 различни изследвания.

В доклада са използвани редица нови регионални типологии, като например, разработената от Европейската комисия класификация на градски и селски региони, и метрополни региони и отдалечени региони, разработени от ГД „Регионална политика“ и ОИСР. В този доклад дефинициите на островни и планински региони са приспособени, за да може по-добре да отразяват съответните географски особености.

В хода на подготовката на този доклад екипът „Географска информационна система“ (ГИС) на ГД „Регионална политика“ изготви почти хиляда карти, графики и таблици за целите на доклада. Петият доклад за сближаване съдържа над 200 карти, графики и таблици, което е рекорден брой.

Всеки може да изтегли данните, залегнали в картите и регионалните типологии на следния адрес:

https://circabc.europa.eu/d/d/workspace/SpacesStore/b35d4432-3434-496a-9726-641f55f8abaf/5CR_data_and_typologies.zip

Картографиране на данни за транспорта, осъществяване на връзки

Само един източник на информация не е достатъчен за измерването на регионалния достъп до пътнически полети. Така, например, регионът на Брюксел не разполага с летище на територията си, но това не означава, че Брюксел няма достъп до полети. За преодоляването на тези административни граници, използвахме броя на изходящи полети за всяко летище, време за достъп до летищата и разпределение на населението в целия регион, за да измерим реалния достъп до полети.

НАУЧЕТЕ ПОВЕЧЕ

• Евростат

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Regions_of_Europe

• Пети доклад за сближаване

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion5/index_bg.cfm

ОБЩЕСТВЕНО ДОПИТВАНЕ ОТНОСНО ПЕТИЯ ДОКЛАД ЗА СБЛИЖАВАНЕ

Петият доклад на Европейската комисия за сближаване, приет на 9 ноември, показва наличието на големи икономически разлики въпреки намаляващите се различия между регионите в Европейския съюз. Въпреки че кохезионната политика помогна за подобряване на икономическите, социални и екологични условия в ЕС, ние сме все още изправени пред сериозни предизвикателства.

Приемането на Четвъртия доклад за сближаване през 2007 г. постави началото на период на размисъл за бъдещето на кохезионната политика на Европа след 2013 г. Този период бе белязан от публикуването на няколко задълбочени документи, оценки и изследвания на политиката, както и от провеждането на редица също толкова важни дискусии, които събраха заедно представители на академичните среди, практики и международни организации.

Поглед назад и крачка напред

Широките насоки, очертани в заключенията на Петия доклад за сближаване имат за цел да започнат по-широк процес на допитване относно бъдещето на кохезионната политика на Европа. През следващите няколко месеца Комисията ще инициира задълбочени дискусии със заинтересованите страни, за да събере мненията им по предложенията за кохезионната политика след 2013 г.

Ключови въпроси за бъдещето:

▶ **Как световната икономическа криза ще се отрази върху публичните инвестиции в дългосрочен план?**

▶ **Как икономическият спад ще засегне размера и структурата на бюджета на ЕС след 2013 г.?**

Оформяне на бъдещето

Петият доклад за сближаване отбеляза на 12 ноември 2010 г. началото на процес на публично допитване от ЕК, който ще продължи до 31 януари 2011 г. Мненията на заинтересованите страни ще допринесат за оформянето на бъдещата политика и за изготвянето на законодателни предложения през първата половина на 2011 г. относно Структурните фондове и Кохезионния фонд след 2013 г. Комисията ще продължи консултирането със заинтересованите страни по предложенията си на 31 януари и 1 февруари 2011 г. по време на Петия кохезионен форум, който ще се проведе в Брюксел.

Пълният списък от законодателни предложения, включително Общия регламент и регламентите за Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд и Европейския социален фонд, се очаква да бъде приет от Европейската комисия през втората половина на 2011 г.

НАУЧЕТЕ ПОВЕЧЕ

Обществена консултация

http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/5scr/index_bg.cfm

ПРОВЕРЕТЕ ЗНАНИЯТА СИ – ОТГОВОРЕТЕ НА ВЪПРОСИТЕ ЗА СБЛИЖАВАНЕТО

- 1) В коя държава се намира най-силно уязвимия от изменението на климата регион?
- 2) Коя държава е най-щастлива в Европейския съюз?
- 3) В коя държава се намира регионът с най-високо ниво на конкурентоспособност?
- 4) Коя държава използва най-голям дял от възобновяема енергия?
- 5) В коя държава се намира регионът с най-голямо участие в обучение?
- 6) В коя държава се намира регионът с достъп до най-голям брой пътнически полети?
- 7) В коя държава се намира регионът с най-ниско ниво на детска смъртност?
- 8) В коя държава се намира регионът с най-ниско ниво на безработица?
- 9) В коя държава нивото на безработица сред жените е почти равно на това сред мъжете?
- 10) В коя държава се намира регионът с най-голям дял от население между 30–34 години с висше образование?

- 1) Испания, регионът е Екстремадура (индекс на уязвимост към изменението на климата: 100).
- 2) Дания (индекс на щастие: 8,3).
- 3) Регионът с най-висок брой точки (100) е Утрехт, Нидерландия.
- 4) Швеция (43 %).
- 5) Дания, Копенхаген (Ховедстаден: 39,1 %).
- 6) Обединеното кралство, регионът е Лутън (3 436 полета на ден).
- 7) Финландия. Регионът с най-малка детска смъртност е Агланд (нула).
- 8) Регионът с най-ниско ниво безработицата (1,9 %) е Прага, Чехия.
- 9) Финландия (0,2-1,4 процентни пункта).
- 10) Дания, Копенхаген (Ховедстаден: 58,6 %).

ОТВОРИ

ДАТИ ПРЕЗ 2011 Г.	СЪБИТИЕ	МЯСТО
12 ноември 2010 г. – 31 януари 2011 г.	Обществено допитване относно заключенията на петия доклад за икономическо, социално и териториално сближаване http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/5cr/index_bg.cfm	В интернет
31 януари – 1 февруари	Пети кохезионен форум	Брюксел, Белгия
16 – 18 март	Какво е бъдещето на кохезионната политика? – Академичен и свързан с политиката дебат (Асоциация за регионални проучвания) http://www.regional-studies-assoc.ac.uk/events/future.asp	Блед, Словения
21 март	Конференция, посветена на въздействието на иновациите и научноизследователската и развойна дейност върху регионалното икономическо развитие http://www.jinnove.net/News/News/Lille-Innovation-Conference-LINC	Лил, Франция
31 март – 1 април	Председателство на Унгария на Европейския съюз: Конференция, посветена на стратегията Европа 2020 и бъдещето на кохезионната политика	Унгария
2 – 3 май	Председателство на Унгария на ЕС: Конференция на високо равнище, посветена на градското развитие „Изменението на климата и връзката му с градското развитие и градската демография“	Унгария
19 – 20 май	Неформална среща на министрите	Унгария
23 – 24 юни	Конференция „Региони за икономическа промяна“ и наградите RegioStars http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/interregional/ecochange/index_en.cfm	Брюксел, Белгия
10 – 13 октомври	Дни на отворените врати http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm	Брюксел, Белгия

Допълнителна информация за тези събития можете да намерите в раздел „Календар на събитията“ на уебсайта на Info regio: http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/agenda/

Страница в интернет на унгарското председателство: www.eu2011.hu

Пролетният брой на
Панорама ще се появи през месец
април и ще разгледа Стратегията на
Европейския съюз за Дунавския регион.

Летният брой, който ще бъде отпечатан през месец юни,
ще бъде посветен на транспорта в рамките на регионалната
политика. Панорама приветства коментарите и въпросите ви.
Бихме желали да научим за вашия опит.

Затова ако желаете да споделите интересен практически опит,
свързан с темата на бъдещия ни брой, зададете въпроси
или изразите мнението си по този или който и да е било
друг въпрос, свързан с регионалната политика,
можете да се свържете с нас на следния адрес:

regio-panorama@ec.europa.eu

KN-LR-10-036-BG-C

ISSN 1830-9321
© Европейски съюз, 2010
Възпроизвеждането е позволено, при условие че се цитира източникът.

